

การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

ปริญญานิพนธ์
ระดับปริญญาโท
สาขาวิชาโท

ปรีชา ห่วงศรี

18 ต.ค. 2546

163180

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2545

ISBN 974 - 352 - 217 - 4

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางนโยบายสาธารณะ ได้พิจารณาปัญหาพิเศษฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

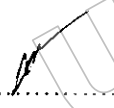
อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางนโยบายสาธารณะ

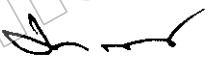

.....
(อาจารย์กิจฐเขต ไกรวาส)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางนโยบายสาธารณะ

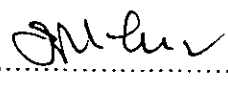

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ติน ประจัญพัทธ์)

..... กรรมการ
(ดร.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เฉลิมพล ศรีหงษ์)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์สรุติ สุกฤรัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชาย
หาดบางแสน ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนให้คำปรึกษาเสนอแนะ แนวทาง
ที่ถูกต้อง ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากรองศาสตราจารย์ศรุติ สกุศลรัตน์ และอาจารย์
กิจจุฑา ไกรवास อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้
ขอขอบพระคุณ ดร.พิชัย สนแจ้ง ที่ให้โอกาส และสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้มาโดยตลอด
ขอขอบพระคุณ คุณวิทยา ภูสุวรรณ คุณธีระ กุลสวัสดิ์ และ คุณเวรรณี รพีบำรุงรัตน์ ที่ได้ให้
คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตลอดจนทุกท่านที่ได้ให้
ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ปาริชาติ ท่วงศรี

ชื่อปัญหาพิเศษ	การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน
ชื่อผู้เขียนปัญหาพิเศษ	นางปาริชาติ ท่วงศรี
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ)
ปีการศึกษา	2544

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน/ทัศนศึกษา โดยนิยมเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัว กับเพื่อน ครอบครัวหรือญาติ และจะมาเข้า-เย็นกลับ ส่วนใหญ่นิยมมาเล่นน้ำทะเล นั่ง-นอนพักผ่อน และเดินเล่น โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ จากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ และสิ่งสิ่งพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสนใจในข่าวสารดังกล่าวในระดับปานกลางและมีความเห็นว่า สื่อสารมวลชนมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ค่อนข้างน้อย สำหรับปัจจัยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ รูปแบบของการท่องเที่ยว พบว่า มีเพียงปัจจัยอายุของนักท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี และมากกว่า 55 ปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ในระดับปานกลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมุติฐาน.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	10
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	15
วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
วิธีการศึกษา.....	16
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	16
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	16
วิธีประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
4	18
ผลการศึกษา.....	18
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	18
พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว.....	21
วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์.....	23
การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	26
5	32
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	32
อภิปรายผล.....	33
ข้อเสนอแนะ.....	33
บรรณานุกรม.....	35
ภาคผนวก.....	37
ประวัติย่อของผู้เขียนปัญหาพิเศษ.....	43

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	18
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	19
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	19
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	20
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	20
6	จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสนครั้งนี้.....	21
7	จำนวนและร้อยละของผู้ที่นักท่องเที่ยวรวมเดินทางมาด้วย.....	21
8	จำนวนและร้อยละของพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง.....	22
9	จำนวนและร้อยละของรูปแบบของการเดินทาง.....	22
10	จำนวนคำตอบและร้อยละของกิจกรรมที่ทำขณะมาท่องเที่ยวชายหาดบางแสน.....	23
11	จำนวนและร้อยละของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.....	24
12	จำนวนและร้อยละของแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.....	24
13	จำนวนและร้อยละของระดับความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ.....	25
14	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติทางสื่อสารมวลชน.....	25
15	จำนวนและร้อยละของประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่นักท่องเที่ยว ต้องการทราบเพิ่มเติม.....	26
16	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์.....	26
17	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์.....	28
18	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของ นักท่องเที่ยว.....	29
19	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน.....	30
20	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการท่องเที่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน.....	31

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยสามารถนำรายได้เข้าประเทศกว่า 280,000 ล้านบาทต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากความสวยงามและหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวกว่า 2,000 แห่ง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540) ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ โดยได้มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ด้านการท่องเที่ยวขึ้น เพื่อหาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการประชุมได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ โดยเน้นจุดขายที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันได้แก่ ทะเล และป่าเขาลำเนาไพร

จากการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในอดีตที่ผ่านมา และในปัจจุบัน พบว่า แผนการท่องเที่ยวมุ่งเน้นที่จะพยายามเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีอัตราที่มากขึ้น ทุกๆ ปี โดยใช้การประชาสัมพันธ์ที่เน้นจุดขายต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่ได้คำนึงถึงความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และผลกระทบต่างๆ นั้น ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างขาดความระมัดระวังมาเป็นเวลานาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535 หน้า 229) ดังจะเห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่สาธารณะ การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัญหาน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหามลพิษทางเสียงและทางอากาศ ความเสียหายของความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้และสัตว์ป่า การทำลายแนวปะการัง การเสื่อมถอยของวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะพบได้ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณชายทะเล ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

หาดบางแสน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมาช้านานของจังหวัดชลบุรี โดยหาดบางแสนได้ถูกพัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศตั้งแต่ปี พ.ศ.2486 ที่ตั้งของหาดบางแสน อยู่ห่างจากตัวเมืองชลบุรี 10 กิโลเมตร (สมัย สุทธิธรรม, 2543) มีชายหาดยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร และจากการพัฒนาทางด้านคมนาคมคมนาคมขนส่งของจังหวัดชลบุรี ที่ได้ช่วยสร้างความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงที่สามารถเดินทางไป-กลับ ภายในวันเดียวได้ ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาพักผ่อนที่หาดบางแสนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากความนิยมของนักท่องเที่ยวและการขาดการจัดการที่ดีได้ก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมขึ้น โดยชายหาดบางแสนได้ถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลำดับความรุนแรงในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเร่งด่วน (คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536) ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่หน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบ คือ เทศบาลตำบลแสนสุขไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ทั้งหมด ได้แก่ ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยเฉพาะขยะและสิ่งปฏิกูล ในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ที่จะมีปริมาณมากถึง 10-20 ตันต่อวัน ปัญหาการขาดระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ทำให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลโดยตรง เฉลี่ยวันละประมาณ 10,000-20,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพน้ำทะเลติดตามขึ้นมาและปัญหาผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวรุกร้าบริเวณชายหาดเพื่อตั้งร้านอาหาร ทาบเร่ เตียงผ้าใบ ร่มชายหาด ตลอดจนสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่ทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของชายหาด

ปัจจุบันปัญหาดังกล่าว เทศบาลตำบลแสนสุขซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบโดยตรง ได้ดำเนินการจัดการควบคุม และแก้ไขได้ในระดับหนึ่งโดยได้จัดการเก็บและกำจัดขยะบริเวณชายหาดบางแสน จัดระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย จัดระเบียบแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาด ดูแลพื้นที่และสิ่งของสาธารณะประโยชน์ ควบคุมมลพิษทางเสียงจากกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณชายหาด นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

จากการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ ได้ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันอาจเกิดผลกระทบโดยตรงต่อธรรมชาติของหาดบางแสน ซึ่งถ้าขาดการอนุรักษ์ หรือคุ้มครองรักษาสภาพของทรัพยากรชายฝั่งทะเล ได้แก่ ชายหาด น้ำทะเล จะมีผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวชายหาดบางแสนมีสภาพทรุดโทรมดั่งอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าปัจจุบันได้มีการจัดการที่ดีในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่ในอนาคตข้างหน้าควรที่จะป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอีก โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลของหาดบางแสน ท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่จะช่วยกันทำให้หาดบางแสนคงไว้ซึ่งทัศนียภาพงดงามตามธรรมชาติ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ และสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและทราบถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ชายหาดบางแสนยังคงสภาพความเป็นเมืองตากอากาศชายทะเลที่สวยงามตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานการวิจัย

1. อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
2. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
3. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
4. รูปแบบของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาเฉพาะชายหาดบางแสน ตั้งแต่แหลมแท่นถึงหาดวอนนภา เป็นระยะทาง 2.5 กิโลเมตร 4 ตลอดแนวชายฝั่ง และเป็นการศึกษาเฉพาะภายในเดือนกรกฎาคม 2544

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรศึกษาสำหรับการการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชายหาดบางแสน
2. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
3. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การได้เข้าไปมีบทบาทในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด และเกิดการสูญเปล่าน้อยที่สุด

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ เอกอัครราชทูตเฉพาะของท้องถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งหวังให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางสำหรับศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ได้พัฒนาปัญญา ความรู้ ความสามารถ โดยแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติและภูมิหลังทางวิชาการของแต่ละท่าน มีรายละเอียดดังนี้

สหประชาชาติ (United Nations, 1978 อ้างใน ชื่นใจ บุชาธรรม, 2541) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการพัฒนาไว้ว่า คือ การเข้าร่วมกันอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในระดับต่าง ๆ คือ

1. ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และจัดการทรัพยากรในการพัฒนา ให้บรรลุเป้าหมายนั้น
2. ในการปฏิบัติตามแผนการ หรือ โครงการต่าง ๆ โดยสมัครใจ

ยิวต์นั วุฒิเมธี (2526, หน้า 30) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ (mental and emotional involvemem) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำการให้ (contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สุริย์ ตันท์ศรีสุโรจน์ (2531, หน้า 8) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบต่อด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการและเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532, หน้า 18) ได้อ้างถึงใน Alastair ซึ่งได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 มิติด้วยกัน คือ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า ควรทำและทำอะไร มิติที่สอง คือ มีส่วนร่วม เสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ มิติที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและการประเมินผล

ติน บรรณภาพุทธิ (2531, หน้า 622) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล โดยเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือเข้าไปมีส่วนในการดำเนินการกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมืออันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (People Participation Theory)

เนื่องจาก "การมีส่วนร่วม" เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งในการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักทอ่งเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนครั้งนี้ จึงได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Concept and Theory of Roles)

ลินตัน (Linton อ้างถึงในศุภราภรณ์ ธรรมชาติม 2541, หน้า 12) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง และบทบาทไว้ว่า ตำแหน่งจะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทว่า ตำแหน่งนั้น ๆ จะมีภาระหน้าที่อย่างไร ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้น สิ่งที่ควบคู่มาก็คือบทบาทตำแหน่ง เพราะทุก ๆ ตำแหน่งจะต้องมีบทบาทกับบทบาทและตำแหน่งไม่สามารถแยกจากกันได้ และกล่าวได้ว่าไม่อาจมีบทบาทโดยปราศจากตำแหน่ง หรือไม่อาจจะมีตำแหน่งโดยปราศจากบทบาท

ทิตยา สุวรรณะชญ (2524, หน้า 9) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยตำแหน่ง และได้แบ่งบทบาทออกเป็น บทบาทตามอุดมคติ (ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ และบทบาทที่ปฏิบัติเป็นจริง (actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติจริง โดยกล่าวว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของอารมณ์ขณะแสดงบทบาท และอุปนิสัยของผู้ดำรงตำแหน่ง รวมถึงปฏิกิริยาของผู้เกี่ยวข้อง

บลูม และเซลนิก (Bloom & Selznick อ้างถึงในศุภราภรณ์ ธรรมชาติ, 2541, หน้า 13) ได้จำแนกบทบาท ดังนี้

1. บทบาทตามที่สังคมกำหนด หรือบทบาทตามอุดมคติ (the socially prescribed of ideal role) เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้
2. บทบาทที่ควรกระทำ (the perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้
3. บทบาทที่กระทำจริง (the perform role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปตามความเชื่อ ความคาดหวัง และโอกาสที่จะกระทำในสังคม

จากทฤษฎีดังกล่าวสามารถโยงบทบาทหน้าที่ของบุคคล ตามสถานภาพทางสังคมว่าได้กระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.2 ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (Communication Theory)

โรเจอร์ (Roger อ้างถึงในศุภราภรณ์ ธรรมชาติ, 2541, หน้า 13) ได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับของใหม่กับกระบวนการติดต่อสื่อสารไว้ว่า การที่บุคคลจะมีการรับของใหม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการติดต่อสื่อสาร ซึ่งได้แก่ ช่องทางการสื่อสาร และปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ซึ่งได้แก่ อายุของบุคคล สถานภาพทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงรายได้ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง ซึ่งรวมถึงระดับการศึกษา

2.2.2 ช่องทางการสื่อสาร ความรู้หรือกระบวนการติดต่อสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยผู้ส่งสารหรือแหล่งกำเนิดของสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร

ส่วนช่องทางการสื่อสาร ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.2.2.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.2.2.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

โรเจอร์ (Roger) ยังได้กล่าวอีกว่า สื่อมวลชนมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ การแพร่กระจายข่าวสารรวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ และสื่อบุคคลมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้มากกว่า

จึงอาจสรุปได้ว่า กระบวนการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลต่อการเพิ่มความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ ย่อมส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น สร้างความตระหนักให้แก่บุคคลมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำเอาการรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยว มาเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.3 ปัจจัยและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้กล่าว ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความศรัทธาต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ มีเกียรติยศ หรือตำแหน่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วม ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ศรัทธาหรือมีความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาการตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอ ที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ยังได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้

3 ประการ ได้แก่

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Freedom to Participation)
2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participation)
3. ประชาชนต้องมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participation)

สำหรับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์

ฉุกเฉิน

2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินผล

ตอบแทนที่ได้รับ

3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น

4. ประชาชนต้องมีการสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย

5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหาก

จะมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff อ้างถึงในศุภรารักษ์ ธรรมชาติ, 2541, หน้า 16) ได้เสนอบริบทการมีส่วนร่วมว่าในการศึกษาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมากได้แก่

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

3. ปัจจัยทางการเมือง

4. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม

5. ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ ยังได้เสนอว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วยประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ

2. สถานภาพในสังคม

3. ระดับการศึกษา

4. สถานภาพทางสังคม

5. อาชีพ

6. รายได้และทรัพย์สิน

7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น

8. พื้นที่ถือครองและสภาพการทำงาน

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม จึงพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ดังนั้น ตัวแปรด้านประชากร ด้านสังคมเศรษฐกิจ จึงล้วนแต่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRI ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่นเดียวกับของ The Commonwealth Department of Tourism ประเทศออสเตรเลีย ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึง วัฒนธรรมนิยมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่า

การรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน หมายถึง การปรับผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในนิยามดังกล่าว กำหนดให้การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวธรรมชาติ
2. การศึกษาและเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การไม่ทำลายหรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศ
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

องค์การระดับนานาชาติ World Wildlife Fund (WWF) (อ้างถึงใน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2541, หน้า 5) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ปกป้องพื้นที่ต่างๆ ทางธรรมชาติ และเป็นวิถีทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้น (Ruschman, 1992) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งการศึกษาเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานของสภาพแวดล้อมว่า มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ซึ่งเป็นฐานของวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ และเมื่อมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมืองในท้องถิ่น ๆ เช่นกัน แนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดยั่งยืนในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งนับว่าไม่ใช่เรื่องง่ายและที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

ราฟ บุกเคย์ (Raff Buckley) แห่ง International Center of Ecotourism Research of Griffith University ประเทศออสเตรเลีย (อ้างถึงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, หน้า 12-17) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า คือ การท่องเที่ยวที่ถูกจัดการดูแลอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม และ/หรือสิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

เบน โบเออร์ (Ben Boer) แห่ง Australia Center for Environmental Law of University of Sydney (อ้างถึงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, หน้า 12-17) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า คือ การท่องเที่ยวบนพื้นฐานของธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรียนรู้และแจกแจงตีความของสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติและได้ถูกวางแผนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา

คาสตรา คริสต์ (Castas Christ) แห่ง Ecotourism Society แห่งสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, หน้า 12-17) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า คือ การท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบ ซึ่งช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่น

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่องค์กรต่าง ๆ และนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ นั้น สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก ตามฤดูกาลการท่องเที่ยวแล้วก็กลับไป ทั้งปัญหามากมายไว้เบื้องหลังนั้น มีนักวิชาการหลากหลายได้แสดงความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในเชิงอนุรักษ์นั้น มีหลักการต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะป็นน้ำเสีย ชยะ ตลอดจนการคมนาคม

2.2 ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากร ชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

2.3 การจัดประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภพ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

2.4 ในการสร้าง หรือ การจัดการใด ๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านกรท่องเที่ยว ก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจ และกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกของรายได้ไปยังต่างประเทศ

2.5 ในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยวและให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2.6 ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ยั่งยืน หรือไม่เพียงใด นับตั้งแต่การไว้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึงทั้งในรูปของภาพยนตร์ ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

2.7 มีการจัดการ และควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

จากหลักการข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแนวใหม่นั้น เป็นการท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด และท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปองจิต แจ่มจรัส (2528, หน้า 151-153) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ค่านิยมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น ที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมบริเวณสถานตากอากาศชะอำ พบว่า นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นมีค่านิยมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในระดับค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่อสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และภูมิลำเนา ไม่มีผลต่อการผันแปรของค่านิยมในการอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ประการใด

บุญลือ คชเสนีย์ (2532, หน้า 116-117) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญมีความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลในระดับสูงและประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ จะมีพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง

เสาวณิต ตั้งตระกูล (2533, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณชายหาดหัวหิน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ได้แก่ ความร่มรื่นบริเวณชายหาด อุปสรรคของชายหาดต่อกิจกรรมการพักผ่อน ปริมาณขยะ การตั้งร้านอาหารบนชายหาด จำนวนแผนป้ายสื่อความหมายการเลือกที่ตั้งแผนป้ายและการปลูกสร้างเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เที่ยวชายทะเลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดต่างกัน

วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533, หน้า 82) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเลอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ การรับรู้ข่าวสาร การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวนสมาชิกในท้องถิ่น และอายุ

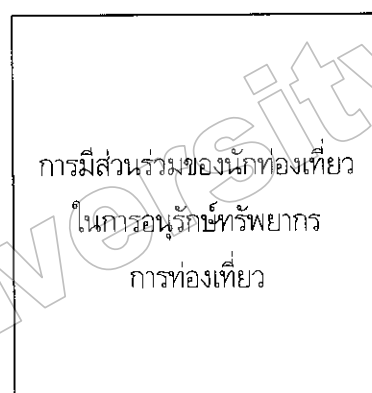
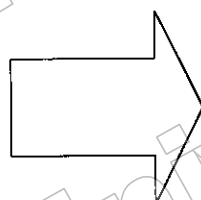
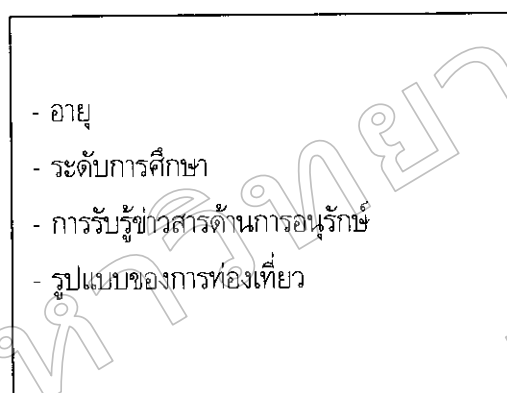
วิริยา ตูลยสุข (2535, หน้า 91-92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสถานที่พักตากอากาศในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาค่า จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ส่วนความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ชื่นใจ บุชาธรรม (2542, หน้า 104-105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง และพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม (สถานที่เกิด) การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และความรู้ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เป็นการใช้เครื่องมือแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิดในการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รูปแบบของการเดินทาง และกิจกรรมทำในขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน

ตอนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ความสนใจในข่าวสาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อสารมวลชน และประเด็นของข่าวสารที่ต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะด้านการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว

ก่อนที่จะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจแก้ไขและแนะนำในรายละเอียด ก่อนที่จะนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดคู่มือการลงรหัสข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลำดับต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (non-probability sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (addidental sampling) กล่าวคือ จะเลือกตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มาเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างนักท่องเที่ยวทุกคนที่พบจนครบจำนวน 250 คน

การรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้จะใช้วิธีการสำรวจโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้แล้ว โดยในการเก็บข้อมูลจะให้ตัวอย่างแต่ละคนกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามจะถูกใช้ในการเก็บข้อมูลจนครบ 250 ตัวอย่าง หลังจากนั้นจะถูกรวบรวมไปทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กรกฎาคม 2544 รวมระยะเวลา 1 เดือน

วิธีประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (The Statistical Package for the Social Science) ในการประมวลผล โดยมีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบจำนวน 250 คนแล้ว
  - 1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
  - 1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
  - 1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังนี้
  - 2.1 อธิบายลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละในการอธิบาย
  - 2.2 อธิบายพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละในการอธิบาย
  - 2.3 อธิบายการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละในการอธิบาย

2.4 อธิบายการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าร้อยละในการอธิบายทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน Chi-Square test ในการทดสอบ โดยเปรียบเทียบจากค่าร้อยละและทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วย Chi-Square test : χ^2 ณ ระดับนัยสำคัญ 0.10 โดยถ้าผลการคำนวณค่าสถิติจากกลุ่มข้อมูลที่รวบรวมมาได้พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน 0.10 จะปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_a หรือเป็นการยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ครั้งนี้ ขอเสนอผลการศึกษิตตามขอบเขตเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว
2. พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
3. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์
4. การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์
5. ความสัมพันธ์ของอายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ รูปแบบของการ

ท่องเที่ยว กับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. เพศ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.6 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.4 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	121	48.4
หญิง	129	51.6
รวม	250	100.0

2. อายุ

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมาคืออายุ 16-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.8 มีอายุมากกว่า 41-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ตามลำดับ ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
16-25 ปี	72	28.8
26-40 ปี	99	39.6
41-55 ปี	71	28.4
มากกว่า 55 ปี	8	3.2
รวม	250	100.0

3. ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาคือวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 45.6 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิมัธยมศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	114	45.6
ปริญญาตรี	118	47.2
สูงกว่าปริญญาตรี	18	7.2
รวม	250	100.0

4. อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 27.2 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 26.0 มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 25.2 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	63	25.2
พนักงาน/บริษัทเอกชน	65	26.0
นักเรียน/นักศึกษา	54	21.6
เจ้าของกิจการ	68	27.2
รวม	250	100.0

5. รายได้ต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.8 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.6 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	107	42.8
10,001 - 20,000 บาท	97	38.8
20,001 - 30,000 บาท	39	15.6
30,001 - 50,000 บาท	7	2.8
รวม	250	100.0

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสนครั้งนี้

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาชายหาดบางแสน เพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน/ทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.8 รองลงมาเพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน และเพื่ออบรม/ประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 5.6 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสนครั้งนี้

วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสน	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยว/พักผ่อน/ทัศนศึกษา	202	80.8
เยี่ยมญาติ/เพื่อน	14	5.6
ทำงาน	9	3.6
อบรม/ประชุม/สัมมนา	14	5.6
ทางผ่าน	11	4.4
รวม	250	100.0

2. ผู้ร่วมเดินทาง

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เดินทางมากับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาเดินทางมากับครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 32.0 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ที่นักท่องเที่ยวร่วมเดินทางมาด้วย

เดินทางมากับ	จำนวน	ร้อยละ
มาคนเดียว	23	9.2
ครอบครัว / ญาติ	80	32.0
เพื่อน	112	44.8
เพื่อนและครอบครัว	35	14.0
รวม	250	100.00

3. พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาโดยรถประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 26.8 เดินทางมาโดยรถของบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 13.2 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	113	45.2
รถประจำทาง	67	26.8
รถของบริษัทนำเที่ยว	33	13.2
รถเช่า	27	10.8
รถจักรยานยนต์	10	4.0
รวม	250	100.0

4. รูปแบบของการเดินทาง

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบเข้ามา-เย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงเป็นการเดินทางมาท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน จำนวน 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของรูปแบบของการเดินทาง

รูปแบบการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
มาเช้า-เย็น กลับ	195	78.0
พักค้างคืน 1 คืน	55	22.0
รวม	250	100.0

5. กิจกรรมที่ทำขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน

การศึกษพบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน ส่วนใหญ่ คือ การเล่นน้ำทะเล คิดเป็นร้อยละ 23.7 รองลงมาคือ นั่ง - นอนพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 22.7 และเดินเล่นชายหาด คิดเป็นร้อยละ 19.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนคำตอบและร้อยละของกิจกรรมที่ทำขณะมาท่องเที่ยวชายหาดบางแสน

กิจกรรมที่ทำ	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ
เล่นน้ำทะเล	165	23.7
นั่ง - นอนพักผ่อน	158	22.7
เดินเล่นชายหาด	133	19.1
ปิกนิก - รับประทานอาหาร	130	18.7
เล่นเรือใบ / เรือกล้วย	59	8.5
ขี่จักรยาน	25	3.5
เล่นเกม / ร้องเพลง / สังกะคี	15	2.2
ตกปลา	11	1.6
รวม	696	100.0

วิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์

1. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 86.4 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 13.6 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

163180

๑
333.78
√ 2240
๓๐

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การได้รับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
เคย	216	86.4
ไม่เคย	34	13.6
รวม	250	100.0

2. แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งใด

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากวิทยุ-โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากหนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว คิดเป็นร้อยละ 42.7 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งความรู้/ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ/โทรทัศน์	136	43.8
หนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว	133	42.7
เพื่อน/ญาติ	42	13.5
รวม	311	100.0

3. ระดับความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา สนใจมาก คิดเป็นร้อยละ 30.8 และสนใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.8 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของระดับความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ระดับความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจมาก	77	30.8
สนใจระดับปานกลาง	102	40.8
สนใจน้อย	67	26.8
ไม่สนใจ	4	1.6
รวม	250	100.0

4. ความคิดเกี่ยวกับระดับการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางสื่อสารมวลชน

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่คิดว่าการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางสื่อสารมวลชนมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.0 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางสื่อสารมวลชน

ระดับการเผยแพร่ข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
มาก	68	27.2
ปานกลาง	90	36.0
น้อย	92	36.8
รวม	250	100.0

5. ประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบเพิ่มเติม

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ต้องการทราบข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติมในด้านบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมาเป็นข่าวสารด้านปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและแนวทางแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ 27.2 และด้านแนวทางการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 26.4 รายละเอียดดังที่แสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบเพิ่มเติม

ข่าวสาร/ประเด็นที่ต้องการทราบ	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	85	34.0
ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและแนวทางแก้ไขปัญหา	68	27.2
แนวทางการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	66	26.4
คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ	31	12.4
รวม	250	100.0

การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตารางที่ 16 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. เมื่อท่านมาเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ท่านให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะในถังขยะที่จัดไว้ให้	4.09	0.84
2. เวลาท่านทิ้งขยะ ท่านมีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้งขยะลงในถังรองรับให้ถูกต้อง โดยแยกเป็นขยะเปียก และขยะแห้ง	3.65	1.00
3. เมื่อท่านซื้ออาหารรับประทานบริเวณชายหาดบางแสน ท่านเลือกซื้ออาหารเฉพาะที่บรรจุในวัสดุที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.41	0.95
4. ท่านจัดเตรียมภาชนะใส่อาหารมาเอง เพื่อลดปริมาณขยะ	3.14	1.34
5. ท่านไม่ส่งเสียงดังจนเกินไปขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน	3.80	0.87
6. ท่านรักษาคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดบางแสน มิให้เน่าเสีย โดยไม่ทิ้งของเสียหรือสิ่งปฏิกูลลงทะเล	4.29	0.72
7. ท่านไม่ทิ้งน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นทราย	4.39	0.78
8. ท่านไม่เก็บทราย ก้อนหิน และสัตว์น้ำตามชายหาดบางแสนไปเป็นที่ระลึก	4.32	0.87

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	S.D.
9. ท่านช่วยดูแลรักษาต้นมะพร้าว ต้นล้มทมที่ปลูกบริเวณชายหาดบางแสน โดยการไม่ทำลายหรือขีดเขียนลงบนต้นไม้	4.01	0.88
10. ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของเทศบาลตำบลแสนสุขทางเสียงตามสาย ในการรณรงค์รักษาความสะอาด	4.27	0.84
รวม	3.936	0.91

จากตารางที่ 16 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ ไม่ทิ้งน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นทราย มีค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมาคือ ไม่เก็บทราย ก้อนหิน ลitter นำตามชายหาดบางแสนไปเป็นที่ระลึก ค่าเฉลี่ย 4.32 และการรักษาคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดบางแสน มีให้เน่าเสีย โดยไม่ทิ้งของเสียหรือสิ่งปฏิกูลลงทะเล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ตามลำดับ

วิเคราะห์ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์ที่ได้นำเสนอในส่วนที่ผ่านมา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ของนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว อาจเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนั้น การศึกษาในลำดับต่อไปจึงได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และเป็นการพิสูจน์ข้อสมมติฐานในการศึกษาดังกล่าว โดยมีสมมติฐานทางสถิติในแต่ละข้อดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

H_0 : อายุของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

H_a : อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

ตารางที่ 17 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

อายุ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
15 - 25 ปี	15 (20.3)	42 (56.8)	17 (23.0)	74 (29.6)
26 - 40 ปี	3 (3.1)	54 (55.7)	40 (41.2)	97 (38.8)
41 - 55 ปี	2 (2.9)	34 (48.6)	34 (48.6)	70 (28.0)
มากกว่า 55 ปี	1 (11.1)	7 (77.8)	1 (11.1)	9 (3.6)
รวม	21 (8.4)	7 (54.8)	92 (36.8)	250 (100.0)

$$\chi^2 = 28.3, df = 6, Sig = 0.00$$

จากการผลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 28.3, df = 6, Sig < 0.1$) หมายความว่า อายุของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

พิจารณาจากค่าร้อยละในตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.7 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.6 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนที่เท่ากัน ในระดับปานกลาง และในระดับน้อยและนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 55 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.8 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ในระดับปานกลาง

ความเข้มของความสัมพันธ์ระหว่างอายุของนักท่องเที่ยว กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน พบว่า มีความสัมพันธ์น้อย ($\Phi = 0.3$)

สมมติฐานข้อที่ 2

- H_0 : ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน
- H_a : ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

ตารางที่ 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวนั้น

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14 (12.3)	62 (54.4)	38 (33.3)	114 (45.6)
ปริญญาตรี	6 (5.1)	65 (55.1)	47 (39.8)	118 (47.2)
สูงกว่าปริญญาตรี	1 (5.6)	10 (55.6)	7 (38.9)	18 (7.2)
รวม	21 (8.4)	137 (54.8)	92 (36.8)	250 (100.0)

$$\chi^2 = 4.45, \quad df = 4, \quad Sig = 0.35$$

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวนั้นกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 4.45$, $df = 4$, $Sig > 0.1$) หมายความว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

สมมติฐานข้อที่ 3

- H_0 : การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน
- H_a : การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

ตารางที่ 19 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
เคย	17 (8.7)	111 (56.9)	67 (34.4)	195 (78.0)
ไม่เคย	4 (7.3)	26 (47.3)	25 (45.5)	55 (22.0)
รวม	21 (8.4)	137 (54.8)	92 (36.8)	250 (100.0)

$$\chi^2 = 2.27, df = 2, Sig = 0.32$$

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 2.27, df = 2, Sig > 0.1$) หมายความว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานข้อที่ 4

H_0 : รูปแบบของการท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

H_a : รูปแบบของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

ตารางที่ 20 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

รูปแบบของการท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	รวม
เข้ามา - เย็นกลับ	17 (7.9)	117 (54.2)	82 (38.0)	216 (86.4)
พักค้างคืน	4 (11.8)	20 (58.8)	10 (29.4)	34 (13.6)
รวม	21 (8.4)	137 (54.8)	92 (36.8)	250 (100.0)

$$\chi^2 = 1.23, \quad df = 2, \quad Sig = 0.5$$

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการท่องเที่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ($\chi^2 = 1.23, \quad df = 2, \quad Sig = 0.1$) หมายความว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน” ที่ได้นำเสนอผลการวิจัยในบทที่ผ่านมา นั้น สามารถสรุปผลการศึกษาได้โดยลำดับดังนี้

1. นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงและเพศชายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีการศึกษาไม่เกินระดับปริญญาตรี มีสัดส่วนระหว่างอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน นักเรียน/นักศึกษา และอาชีพเจ้าของกิจการในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท

2. พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสน เพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน/ทัศนศึกษา โดยมักจะเดินทางมากับเพื่อน ครอบครัวหรือญาติ ส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว และนิยมที่จะเดินทางมาเที่ยวแบบเข้ามาเย็นกลับ โดยนักท่องเที่ยวนิยมเล่นน้ำทะเล นั่ง-นอนพักผ่อน และเดินเล่นบริเวณชายหาดในขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน

3. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสนส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยส่วนใหญ่ให้ความสนใจในข่าวสารดังกล่าวในระดับปานกลาง และมีความเห็นว่ที่ผ่านมามีสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างน้อย ซึ่งประเด็นของข่าวสารที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยในเรื่องที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากที่สุดได้แก่ การไม่ทิ้งน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นทราย การไม่เก็บทราย ก้อนหิน และสัตว์น้ำตามชายหาดไปเป็นที่ระลึก และการไม่ทิ้งของเสียหรือสิ่งปฏิกูลลงทะเล

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และรูปแบบของการท่องเที่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน พบว่า มีเพียงตัวแปรด้านอายุของนักท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนมีประเด็นสำคัญจากการศึกษาค้นคว้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการไม่ทิ้งน้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นทราย การไม่เก็บทราย ก้อนหินและสัตว์น้ำตามชายหาดไปเป็นที่ระลึก และการไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงทะเล ซึ่งนักท่องเที่ยวมีระดับของการมีส่วนร่วมมากกว่าในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ได้ช่วยกันเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องอีกทั้งในส่วนของประเทศบาลแสนสุข ก็ได้ปรับปรุงพัฒนาบริเวณชายหาดบางแสนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน มีการดูแลพื้นที่ให้มีความสะอาดอยู่เสมอ มีถังขยะรองรับอย่างเพียงพอ มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาด ซึ่งมีส่วนในการทำให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว จึงเกิดจิตสำนึกที่ดีไม่ก่อมลภาวะให้กับทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

2. อายุของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี และมากกว่า 55 ปี ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนในระดับปานกลางขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องมาจากในกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษา ดังนั้น การเรียนการสอนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในสถาบันการศึกษา จึงยังมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่วนในกลุ่มอายุมากกว่า 55 ปี นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่แล้วจึงมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมค่อนข้างสูง อีกทั้งยังเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางลบของทรัพยากรการท่องเที่ยวในช่วงอายุของตน จึงทำให้เกิดจิตสำนึกที่จะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวกลับมาดีดังเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในการสร้างจิตสำนึกและสร้างความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น ให้ทราบถึงประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ และสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น

2. รัฐบาลควรหามาตรการในการนำเอาข้อกำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาบังคับใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีความจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการก่อให้เกิดมลภาวะต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในระดับที่สูง อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่สร้างรายได้จำนวนมากมหาศาลให้กับประเทศ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไปในเรื่องการช่วยกันป้องกันและลดผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว ที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว อาทิ การทิ้งขยะลงในถังขยะแยกประเภทให้ถูกต้อง การช่วยกันประหยัดและใช้น้ำในแหล่งท่องเที่ยวให้ถูกวิธี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วยกัน ช่วยกันดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชายหาดบางแสน ไม่ให้เกิดมลภาวะหรือทำลายทรัพยากรบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

2. ควรเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการ ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อาทิ การสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย การรักษาความสะอาดบริเวณชายหาด

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน โดยควรสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นกับทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีอย่างเป็นระบบ โดยมีความต่อเนื่องและความสอดคล้องในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทั่วทั้งจังหวัด

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน

บรรณานุกรม

- ขวัญชัย วงศ์นิติกร. (2532). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง : ศึกษากรณีหมู่บ้านเทพประทาน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชื่นใจ บุชาธรรม. (2542). **การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว บริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ติน ปรัชญาพทธี. (2531). **ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตยา สุวรรณชนก. (2524). **สังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : คักดีโสภการพิมพ์.
- บุญลือ คชเสนีย์. (2532). **ความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลและศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.** วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปองจิต แจ่มจรัส. (2528). **ค่านิยมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมบริเวณสถานที่ตากอากาศชะอำ.** วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภราเดช พยัทธิเชียร. (2539, เมษายน - มิถุนายน). **พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว, 15 (2).** กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์. **การจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี,** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยอนุเคราะห์ไทย.
- วัลย์ภรณ์ ดาวสุวรรณ. (2533). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล.** วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิริยา ตูลยสุข. (2535). **การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสถานที่พักตากอากาศในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ. (2541). **การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง : กรณีศึกษาอำเภอละงู จังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษานิเวศ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (วท.). (2540). **แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ฉบับสรุปสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สมัย สุทธิธรรม. (2543). **สารคดีชุดถิ่นทองของไทย (ชลบุรี)**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เสรี วงศ์ไพจิตร. (2534). **จุดหักเหของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาการเมือง**. เอกสารวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สุรีย์ ตันต์ศรีสุโรจน์. (2531). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนในชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสาวณิต ตั้งตระกูล. (2533). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณชายหาดหัวหิน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็มนคร.

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก

Burapha University

แบบสอบถาม

“การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
บริเวณชายหาดบางแสน”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ

- (1) 15 - 25 ปี
 (2) 26 - 40 ปี
 (3) 41 - 55 ปี
 (4) 55 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ท่านเคยได้รับ

- (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 (2) ปริญญาตรี
 (3) สูงกว่าปริญญาตรี

4. ปัจจุบันท่านมีอาชีพ

- (1) ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 (2) พนักงานบริษัทเอกชน
 (3) นักเรียน / นักศึกษา
 (4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันท่านมีอาชีพ

- (1) ต่ำกว่า 10,000 บาท
 (2) 10,001 - 20,000 บาท
 (3) 20,001 - 30,000 บาท
 (4) 30,001 - 50,000 บาท
 (5) 50,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมในการท่องเที่ยว

1. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาชายหาดบางแสนครั้งนี้

☐ (1) ท่องเที่ยว / พักผ่อน / ทัศนศึกษา	☐ (2) เยี่ยมญาติ / เพื่อน
☐ (3) ทำงาน	☐ (4) อบรม / ประชุม / สัมมนา
☐ (5) ทางผ่าน	☐ (6) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

2. ท่านเดินทางมากับใคร

☐ (1) มาคนเดียว	☐ (2) ครอบครัว / ญาติ
☐ (3) เพื่อน	☐ (4) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

3. พาหนะในการเดินทาง

☐ (1) รถยนต์ส่วนตัว	☐ (2) รถประจำทาง (ปรับอากาศ / ธรรมดา)
☐ (3) รถของบริษัทนำเที่ยว	☐ (4) รถเช่า
☐ (5) อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

4. รูปแบบของการเดินทาง

☐ (1) มาเช้า - เย็นกลับ	☐ (2) พักค้างคืนเป็นเวลา.....คืน

5. กิจกรรมที่ทำขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) เล่นน้ำทะเล	☐ (2) เดินเล่นชายหาด
☐ (3) นั้ง - นอนพักผ่อน	☐ (4) เล่นเรือใบ / เรือกล้วย
☐ (4) ปิกนิก - รับประทานอาหาร	☐ (5) ตกปลา
☐ (6) เล่นเกม / ร้องเพลง / สังสรรค์	☐ (7) ชီးจักรยาน
☐ (8) อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์

1. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบ้างหรือไม่
  - (1) เคย (ตอบข้อ 2 -5)
  - (2) ไม่เคย (ข้ามไปตอบ ส่วนที่ 4)

2. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
  - (1) หนังสือพิมพ์ / วารสาร / นิตยสาร / แผ่นพับ / ใบปลิว
  - (2) วิทยุ / โทรทัศน์
  - (3) เพื่อน /ญาติ
  - (4) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านสนใจข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากน้อยแค่ไหน
  - (1) สนใจมาก
  - (2) สนใจในระดับปานกลาง
  - (3) สนใจน้อย
  - (4) ไม่สนใจเลย

4. ปัจจุบันท่านคิดว่าการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางสื่อสารมวลชนอยู่ในระดับใด
  - (1) มาก
  - (2) ปานกลาง
  - (3) น้อย

5. ประเด็นของข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ท่านต้องการทราบเพิ่มเติม
  - (1) คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
  - (2) ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและแนวทางแก้ปัญหา
  - (3) บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
  - (4) แนวทางการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
  - (5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์

คำชี้แจง

ในคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบเรื่องระดับการมีส่วนร่วมใน 5 ระดับ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามหัวข้อคำตอบที่ตรงความเป็นจริง

	การมีส่วนร่วม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	เมื่อท่านมาเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสนท่านให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะในถังขยะที่จัดไว้ให้					
2	เวลาท่านทิ้งขยะ ท่านมีการคัดแยกประเภทขยะ ก่อนทิ้งขยะลงในถังรองรับให้ถูกต้อง โดยแยกเป็นขยะเปียก และขยะแห้ง					
3	เมื่อท่านซื้ออาหารรับประทานบริเวณชายหาดบางแสน ท่านเลือกซื้ออาหารเฉพาะที่บรรจุในวัสดุที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
4	ท่านจัดเตรียมภาชนะใส่อาหารมาเองเพื่อลดปริมาณขยะ					
5	ท่านไม่ส่งเสียงดังจนเกินไปขณะมาเที่ยวชายหาดบางแสน					
6	ท่านรักษาคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดบางแสนมิให้เน่าเสียโดยไม่มีทิ้งของเสียหรือสิ่งปฏิกูล					
7	ท่านไม่ทิ้งน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลลงบนพื้นทราย					
8	ท่านไม่เก็บทราย ก้อนหิน และสัตว์น้ำตามชายหาดบางแสนไปเป็นที่ระลึก					

	การมีส่วนร่วม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9	ท่านช่วยดูแลรักษาต้นมะพร้าว ต้น ล้มทมที่ปลูกบริเวณชายหาดบาง แสนโดยการไม่ทำลายหรือขีดเขียน ลงบนต้นไม้					
10	ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของ เทศบาลตำบลแสนสุขทางเสียงตาม สาย ในการรณรงค์รักษาความ สะอาดบริเวณชายหาดบางแสน					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะที่ท่านเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบริเวณ
ชายหาดบางแสนของการมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์

ประวัติย่อของผู้เขียนปัญหาพิเศษ

ชื่อ - สกุล

นางปาริชาติ ห่วงศรี

วัน เดือน ปีเกิด

วันที่ 24 สิงหาคม 2502

สถานที่เกิด

เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 1/19 ซอย 12 ถนนลงหาดบางแสน
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538

นักวิชาการพิเศษ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534

ปริญญาตรี การศึกษบัณฑิต (กศ.บ.)

มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2544

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยบูรพา